

Bachelorgradsoppgave

Gutter i jentedominerte kroppsøvingsklasser

- En kvalitativ undersøkelse av 7 gutters opplevelser og erfaringer med kroppsøving der flertallet er jenter

Stine Marie Finseth Ekker

KIF350

Bachelorgradsoppgave i Kroppsøving og idrettsfag - faglærerutdanning

Lærerutdanning

Høgskolen i Nord-Trøndelag - 2015

SAMTYKKE TIL HØGSKOLENS BRUK AV KANDIDAT-, BACHELOR- OG MASTEROPPGAVER

Forfatter(e): Stine Marie Finseth Ekker

Norsk tittel: **Gutter i jentedominerte kroppsøvingsklasser**
- En kvalitativ undersøkelse av 7 gutters opplevelser og erfaringer med kroppsøving der flertallet er jenter

Engelsk tittel: **Boys in Physical Education classes dominated by girls**

Studieprogram: **Kroppsøving og idrettsfag - faglærerutdanning**

Emnekode og navn: **KIF350, Lærerutdanning**

Vi/jeg samtykker i at oppgaven kan publiseres på internett i fulltekst i Brage, HiNTs åpne arkiv

Vår/min oppgave inneholder taushetsbelagte opplysninger og må derfor ikke gjøres tilgjengelig for andre

Kan frigis fra: _____

Dato: 28. 05. 2015

Stine Marie Finseth Ekker

_____
underskrift

Forord

Bakgrunnen for denne studien er min avsluttende oppgave for bachelorgradsutdanningen i idrett og kroppsøving ved Høgskolen i Nord-Trøndelag, Levanger. Denne oppgaven har vært en svært utfordrende, men lærerik prosess. Både med tanke på forberedelse til intervju, gjennomføring av intervju og etterarbeidet som fører med for å samle og analysere data, og til slutt skrive selve oppgaven.

Vil rette en stor takk til den utvalgte skolen, som lot meg gjennomføre intervjuene på deres elever, og elevene som var villige til å delta på denne studien!

Jeg vil også takke for samarbeidet med veileder Pål Lagestad, og for god veiledning gjennom den hektiske tiden. Må også takke både søster og far for gjennomlesing og retting av oppgaven, og resten av familien som har vært til god støtte gjennom både frustrasjon og glede. Deres tips og råd har vært til stor hjelp i denne prosessen.

Stine Marie Finseth Ekker 28. mai 2015, Namsos

Sammendrag

Denne studien tar for seg gutter i jentedominerte kroppsøvingsklasser ved videregående skole. Utvalget i denne oppgaven bestod av syv gutter fra to kroppsøvingsklasser som bestod av mange flere jenter enn gutter. Målet med oppgaven var å finne ut hvordan disse guttene opplever og erfarer kroppsøvfaget og kroppsøvfingsklassen. Gjennom intervju blir følgende tema tatt opp med objektene:

- Forholdet til kroppsøving.
- Opplevelser og erfaringer i kroppsøvfaget.
- Organisering av kroppsøving og arbeidsmåter.
- Aktiviteter.
- Det sosiale miljøet og klassesammensetningen.
- Tanker om jentedominans.
- Fysisk overlegenhet.
- Følelse av mestring, glede og det å bli sett.

Dette blir presentert i resultatkapitlet og diskutert i diskusjonskapitlet. Hovedfunnet i denne studien er at intervjuobjektene trives både i klassen og med faget, og at de generelt er veldig fornøyd med kroppsøvfingsundervisningen. Da jeg har få objekter og fra kun en skole, vil funnene ikke nødvendigvis være representative for andre skoler. Videre forskning kunne vært interessant for å undersøke om mine funn kan være representative for tilsvarende grupper andre steder.

Innhold

Forord	3
Sammendrag.....	4
1.0 Innledning	7
1.1 Jenter i kroppsøving	8
1.2 Gutter i kroppsøving	10
1.3 Jenter kan være negativt for gutter	11
1.4 Habitus, sosial- og fysisk kapital	11
1.5 Problemstilling	12
2.0 Metode	13
2.1 Kvalitativ metode	13
2.2 Utvalg og utvalgsprosedyre	13
2.3 Intervju og datainnsamling	13
2.3.1 Intervju	13
2.4 Analyse av data	14
2.5 Reliabilitet og validitet	15
3.0 Resultat	17
3.1 Forhold til kroppsøving	17
3.2 Opplevelser og erfaringer i kroppsøvfingsfaget	17
3.3 Organisering av kroppsøving og arbeidsmåter	18
3.4 Aktivitetene	19
3.5 Det sosiale miljøet og klassesammensetningen	21
3.6 Tanker om jentedominans	23
3.7 Fysisk overlegenhet	23

3.8 Følelse av mestring, glede og det å bli sett	24
4.0 Diskusjon	25
5.0 Konklusjon	30
6.0 Litteraturliste	31
Vedlegg 1 Intervjuguide	33
Vedlegg 2 Informasjonsskriv	35

1.0 Innledning

Det er mange studier som omhandler kroppsøving. Men selv om det er mange, så finnes det områder innenfor forskningen av kroppsøving som ikke er belyst enda (Jonskås, 2010). Om man kun skal se på kroppsøving som et fag innenfor forskningen, vil det være vanskelig å finne forskning fra utlandet som kan ses i sammenheng med den norske kroppsøvingen. Dette fordi skolene i andre land ofte ikke har kroppsøving som eget fag, eller at det gjennomføres på helt andre måter, i forhold til den «typisk norske kroppsøvingen». Griffin (1984) er et eksempel på en tidlig studie om kroppsøving fra USA. Studien tar for seg ulike måter jenter deltar i deres form for fysisk aktivitet på «Team Sport Unit», i ungdomsskolen. Hun har gjennom observasjoner av klasser, formelle intervju og uformelle diskusjoner med lærerne som underviste, funnet fram til 6 typer av elever i «Team Sport Unit». Der har du «athlete», som er de som er flinke i idretten; «JV-player», som deltar som det passer seg; «cheerleader», som har varierende deltakelse, men synes til å ha det gøy med å «heie» på de andre; «lost soul», som deltar lite, og mestrer lite når hun først deltar; «femme fatale», som har lav interesse av å delta; og «system beater», som alltid klarer å finne en måte for å slippe å delta i aktiviteten på. Disse typene kan en også finne i den norske kroppsøvingen, der du har mange forskjellige typer elever som deltar på forskjellige måter. Selv om man kan tenke seg til at man ikke organiserer kroppsøvingen på samme måte i Norge og USA, så vil man kunne se likheter.

Som nevnt er det mange studier om kroppsøvingfaget. Disse studiene er ofte om jenter, eller har mer fokus rettet mot jenter, deltakelse i kroppsøving, fravær i kroppsøving, trivsel etc. (Holm, 2005; Wabakken, 2010; Hansen, 2005; Johnsen, 2014; Holstad, 2012; Strandmyr, 2013; Johansen og Andrews, 2005; Moe, 2013). Det jeg har funnet ut gjennom mye søk etter studier og forskning som omhandler kjønn i kroppsøving, er at det finnes svært lite som er rettet mot gutter. De få studiene jeg har funnet og kan rettes mot denne oppgavens tema, vil bli presentert litt senere i innledningen. Men først vil jeg presentere studier som handler om kjønn i kroppsøving. På denne måten vil jeg komme nærmere inn på hva oppgaven skal handle om, og problemstillingen vil bli presentert til slutt i innledningen.

Ved å se på og sammenligne flere studier gjort om trivsel i kroppsøving, virker det som at de aller fleste norske skolebarn ser ut til å trives med faget. Dette ved at flere studier finner at jenter trives i kroppsøvingen, blant andre Furuly (2013), og andre studier som finner at det er

gutter som trives best. I de studiene der guttene trives best, trekker de ofte av ulike grunner konklusjoner om at jentene trives minst. Men om man ser studiene som en helhet, så trives de fleste av elevene i norsk skole med kroppsøving.

Holms (2005) studie viser at jenter trives minst i kroppsøving. Denne studien er et prosjekt gjennomført av en foreldregruppe som ville gjøre en kartlegging av fysisk aktivitet i grunnskolen i Ullensaker. I prosjektet lar de 1700 elever fra 3-10 klasse svare på et spørreskjema som omhandler deres opplevelser om både kroppsøvingen, svømming og turdager, for å finne ut hva elevene selv tenker. Selv om fåtallet av elevene som deltar i undersøkelsen sier at de er «litt uenig» eller «helt uenig» i at gymtimene er morsomme, er det flere gutter enn jenter som synes kroppsøving er morsomt. I Wabakken (2010) sin mastergrad fra 2010, som undersøker elevers følelser i forhold til deltakelse i kroppsøving, kan man se at jenter i større grad enn gutter deltar «sjelden» i gymtimene. Og en større andel gutter enn jenter som «deltar alltid». På spørsmål om hvordan elevene liker kroppsøvingen, var det bare jenter som svarte at de likte kroppsøving «veldig dårlig», og flere jenter enn gutter som svarte at de likte det «dårlig». Moes (2013) bacheloroppgave fra 2013 handler om læringsutbytte i kroppsøving. Han finner i sin studie, basert på elever fra VG 3 klasser på to videregående skoler, at opptil 63 % av de spurte jentene er «helt enig» eller «veldig enig» i påstanden om at «Kroppsøving er gøy». 100 % av de spurte guttene svarte det samme. De ble også spurt om de følte mestring i kroppsøvingen. Her svarte 50 % av jentene at de var «helt enig», «veldig enig» eller «nokså enig» i påstanden. Guttene som hadde en oppslutning på 92 % på samme påstand.

En fellesnevner for de overnevnte undersøkelsene er at alt i alt virker det til at flestparten av elevene ved norske skoler trives i kroppsøvingen. I den ikke altfor store andelen som ikke trives i faget, er det flest jenter.

1.1 Jenter i kroppsøving

Fra å ha fokus på studier som finner ut at jenter trives mindre enn gutter i kroppsøving, vil jeg nå omtaler undersøkelser som omhandler jenter og deres forhold til kroppsøving. I Hansens (2005) evaluering av prosjektet «Aktiv Oppvekst – Nordlandsprosjektet», tar han for seg jenter og deres forhold og opplevelser med kroppsøving. I undersøkelsen intervjuer han 19 jenter som har vært delaktig i prosjektet, for å finne fram til deres tanker og følelser rundt

kroppsøving. Her kommer han fram til at jenter blir mindre fysisk aktive desto lengre opp i klassene de kommer. De grunnene som nevnes i forbindelse med funnene er at:

- Guttene oppleves som mer dominerende, er opptatt av å vinne.
- Jentene føler seg undertrykt av guttene.
- Jentene forsøker å unngå negative opplevelser som følge av fysisk aktivitet.

I Johnsens (2014) mastergradsoppgave fant hun at jenter ofte sammenligner seg med medelever, er redd for negative kommentarer, og kan ofte ha prestasjonsangst, som igjen kan påvirke selvoppfatning og atferd i kroppsøving på en negativ måte. Dette kan igjen føre til at spesielt jenter ikke ønsker å delta i kroppsøving. Denne studien er basert på åtte jenters erfaringer med kroppsøvingsfaget. Også Holstad (2012) har intervjuet fem jenter, i alderen 16-18 år, om deres forhold til kroppsøving. I denne studien får man se hva jentene selv tenker om kroppsøving, der alle de fem jentene har et ganske anstrengt forhold til faget, av ulike grunner.

Strandmyr (2013) fant i sin studie om seks jenters erfaringer med frafall i kroppsøvingsfaget, at det er mange forhold ved faget som virker inn på frafallet blant jentene i studien. Dette kunne være alt fra dårlig eller mangelfull kommunikasjon, mangel på sosial tilhørighet, avstand til gymsalen, når på dagen kroppsøvingen er, størrelser på klassen og ikke gode nok ferdigheter.

Hittil har jeg kun presentert norske studier om jenter i kroppsøving, men det finnes også studier fra andre land. For eksempel så har man en studie fra Canada av Gibbons og Humbert (2008). De ser på jenters erfaringer i deres form for kroppsøving (Physical Education, PE). I studien finner de egentlig ut det samme som i de norske studiene, at jenter ofte er mer utrygg i kroppsøving, og ikke føler at den er tilpasset dem.

Grunnen til at jeg ikke presenterer flere studier fra land utenom Norge, er at jeg vil ta for meg den «særnorske» kroppsøvingen, og det er elever fra den norske skole jeg tar for meg i denne oppgaven.

Johansen og Andrews (2005) har gjort en studie om jenter i kroppsøving. Denne studien er gjort av elever på helse og sosialfag. Studien kom fram til ulike utsagn jenter kom med i forhold til det å ikke delta, og ting som gjorde dem umotiverte. Følgende utsagn kan man se i sammenheng med de overnevnte studiene, og er en samling av utsagn fortalt av jentene:

- Innholdet i timene var på guttenes premisser.
- Jentene føler ikke at de får lære og/eller øve nok på aktivitetene.
- Guttene dominerer i timene.
- Guttene kan være hardhendte.
- De dårligere/svakere elevene blir valgt sist.

Alle disse utsagnene er i følge mange av jentene som har deltatt i studiene grunner for at de enten ikke deltar, eller velger å trekke seg mer tilbake i timene.

I de overnevnte studiene om jenter i kroppsøving, får man et inntrykk av at jentene ikke trives i eller ikke liker faget. Camilla Furuly (2013) skrev i 2013 en masteroppgave med tittelen «Æ like gym». Denne studien handler om ungdomsskolejenters opplevelser i kroppsøving. Da jentene fikk spørsmål om de trivdes i kroppsøving, svarte alle «Ja, de trives» eller at de likte kroppsøvingen, eller at de syntes kroppsøving er morsomt. De fortalte også at de likte kroppsøving fordi da hadde de noe annet enn «den vanlige undervisningen», og da trenger de ikke å sitte i ro hele tiden. Denne studien viser at ikke alle undersøkelser av jenter fører til «negative» utfall, og at det også er jenter som trives i kroppsøving.

1.2 Gutter i kroppsøving

Brankovic (2013) gjorde i 2013 en studie om gutters kroppsilde og trivsel i kroppsøvingen, og så på om det hadde noe betydning for deltakelse i timene. Undersøkelsen ble gjort på 3. klasse gutter på en videregående skole, der de svarte på spørsmål på et spørreskjema. De fleste av guttene i undersøkelsen deltar alltid eller svært ofte i kroppsøvingstimen. 75 % av guttene liker kroppsøvingfaget svært godt eller godt. Og guttene liker å delta fordi de mestrer aktiviteten(e), og/eller de synes aktiviteten(e) er morsomme. De trives minst med aktiviteter som er «kjedelige». Dette er også noe man kan kjenne igjen fra de studiene som tok for seg jenter.

Også Barland (2014) har hatt en studie om gutter i kroppsøving. Hun tok for seg syv gutter som enten ikke har fått vurdert, eller kan ende opp med å ikke få vurdert i kroppsøving på videregående skole. I undersøkelsen kom det fram at innhold i timene, læreren, og at kravene som stilles i forhold til innsats og prestasjoner er for store, kan være grunner til at elevene ikke deltar i faget. Noe av dette kommer også fram i Brankovic (2013). Også friheten i forhold til det å møte opp til timene gjør det enklere for guttene å droppe kroppsøvingstimen.

De to nevnte studiene (bacheloroppgaver) er de som jeg etter mange søk har funnet, og som passer i forhold til innholdet i min oppgave, som også skal handle om gutter i kroppsøving i videregående skole.

En sentral studie i denne oppgaven er gjort av Lagestad og Welde (upublisert). De finner at gutter i jentedominerte klasser i gjennomsnitt har mer fravær enn gutter i andre klasser. I studien er det sett på fravær i forhold til hvilken type klasse elevene går i på videregående skole, og om man er gutt eller jente. Her deles det inn i 3 grupper, studiespesialisering, ikke-jentedominert yrkesfag og jentedominert yrkesfag. Jentedominert vil si at det er mer enn 80 % jenter i klassene. Typiske klasser som er jentedominerte er helse og sosialfag og design og håndverksfag. Det jeg synes er interessant med denne studien er at gutter i jentedominerte klasser har mer fravær enn gutter i andre klasser. Man tenker som regel mer på at jenter ikke trives så godt i klasser med flere gutter. Men her får man sett dette også gjelder gutter, når de er i undertall.

1.3 Jenter kan være negativt for gutter

Ofte kan man si at for mange gutter er negativt for jenter (Black, Devereux og Salvanes, 2010). Av egne erfaringer fra praksis som faglærer og i Black, Devereux og Salvanes (2010) tyder det på at mange jenter er mer rolige og kanskje mer seriøse, og gutter ofte er de som lager uro i klassen, og de som orker minst av skolearbeid. Selv om det også er en del jenter som ikke orker skolearbeid, så virker det til at de som oftest er mer stille og ikke gjør så mye ut av seg. Men i Black, Devereux og Salvanes (2010) fant de ut at for mange jenter i en klasse kunne være negativt for gutter i forbindelse med læring. I min oppgave er det slike klasser jeg har tatt for meg. Kroppsøvingsklasser der flertallet av elevene er jenter. For å finne ut hva det er guttene tenker og opplever i kroppsøvingstimen. Er det dette jeg vil få som svar; at de ikke lærer, trives eller har lyst til å delta, på grunn av at det er stor overvekt av jenter?

1.4 Habitus, sosial- og fysisk kapital

Som teoretisk fundament har jeg valgt å gå inn på Pierre Bourdieu sine begreper; habitus og kapital. I følge Bourdieu (1996, 2000) går habitus ut på at:

«de fleste menneskelige handlinger finner sitt grunnlag i noe som er noe helt annet enn en intensjon: i ervervede disposisjoner som gjør at handlingen kan og må tolkes

som orientert mot dette, uten at en av den grunn kan si at den har en bevisst søken etter dette målet som sitt grunnlag.»

Dette kan tolkes som at man ofte handler og tenker ut i fra regler og prinsipper, og i kroppsøving vil det si at elevene handler ut i fra hva som er forventet av deres kjønn. Dette gjelder også hvordan elevene oppfører seg i en gruppe. Alle har på en måte en «rolle» de «spiller» i en gruppe, og handler etter den.

Bourdieu's kapital kan ses som erfaringer og opplevelser man har. I min oppgave har jeg valgt å bruke sosial kapital og fysisk kapital som to begreper innen for kapital. Den sosiale kapitalen er for eksempel det sosiale nettverket hver enkelt person har; venner, familie, slekt og bekjente. Bourdieu bruker begrepet kapital av fysisk styrke, der han beskriver det som den styrken staten, militær og politi har, og bruker den til å verne om sitt territorium. I kroppsøving kan dette ses på som hva man kan klare, og ikke, i forhold til for eksempel aktiviteter, men også i form av de fysiske forutsetningene man har. Her kommer også dominansen gutter har i forhold til jenter, som kan ses som den fysiske overlegenheten gutter kan ha i forhold til jenter i kroppsøving (Lagestad, 2011). I denne oppgaven vil det bli brukt «fysisk kapital» i stedet for «kapital av fysisk styrke».

1.5 Problemstilling

På bakgrunn av de omtalte studiene har jeg valgt å skrive en oppgave om gutter i kroppsøving og gutters opplevelser i kroppsøvingsfaget.

Studiens hovedproblemstilling er: *«Hvordan opplever gutter å delta i kroppsøving der det er et flertall av jenter?»*.

Denne problemstillingen vil belyses ved å se nærmere på forholdet elevene har til kroppsøving, hvordan kroppsøvingen organiseres, de aktivitetene de holder på med i timene, det sosiale miljøet i klassen, hvordan de opplever kroppsøvingen i en slik klasse, hva guttene selv tenker om klassesammensetningen, fysisk overlegenhet og om de føler mestring, glede og at de blir sett.

2.0 Metode

2.1 Kvalitativ metode

Som metode i undersøkelsen har jeg valgt kvalitativt intervju. Dette etter ønske om å se ting fra intervjuobjektets eget perspektiv. En kvalitativ metode bygger i følge Ringdal (2012) på *den sosiale verdenen* som konstrueres gjennom handlinger av individet.

2.2 Utvalg og utvalgsprosedyre

Målet med undersøkelsen er å se på hvordan det oppleves å være gutt i kroppsøvingsklasser der det er mange flere jenter enn gutter. I oppgaven skal jeg gjennom intervju finne ut hvordan gutter opplever å delta i en kroppsøvingsklasse der flertallet er jenter. Det ble tatt kontakt med aktuelle gutter som fikk muligheten til å delta i undersøkelsen. Utvalget består av syv gutter fra studieretningen helse og oppvekstfag på en videregående skole. Disse guttene går i to ulike klasser. Guttene har to ulike lærere. Den ene klassen består av 89 % jenter, mens den andre klassen består av 81 % jenter.

2.3 Intervju og datainnsamling

Intervjuet vil være et dybdeintervju, der forsker selv er intervjuer. Hensikten med å foreta et dybdeintervju er at jeg som forsker kan få et bedre svar ved at jeg kan stille oppfølgings spørsmål om jeg ikke får svar på noe av det jeg lurer på gjennom spørsmålene (Ringdal, 2012). Ved et dybdeintervju vil man også komme nærmere personen man intervjuer ved å føre en samtale, gjennom å stille spørsmål og oppfølgings spørsmål. Man har også større mulighet til å få frem intervjupersonenes meninger og oppfatninger, samt at man får ta del i tankene rundt spørsmålene. Under arbeidet med intervjuet ble det utarbeidet en intervjuguide som skulle være en «ledesnor» for meg som forsker gjennom intervjuet. Guiden inneholder ulike tema, og spørsmål under hvert tema som en hjelp til å gjennomføre intervjuet.

2.3.1 Intervju

Intervjuene ble gjennomført i mars 2015. For å gjøre intervjuene på en best mulig måte, brukte jeg et grupperom slik at vi kunne sitte å snakke uten at noen forstyrret oss. Elevene ble intervjuet en og en. Det første intervjuet jeg gjennomførte ble gjennomført som et prøveintervju. Dette for å få testet ut intervjuguiden med spørsmålene, og for å få tilbakemeldinger fra eleven i forhold til hvordan han syntes intervjuet gikk og hvordan

spørsmålene var. Siden han går samme studieretning som de andre guttene og det ikke ble gjort noen endringer i intervjuguiden og spørsmålene, så velger jeg også å ha med hans svar i denne oppgaven.

I intervjuguiden jeg utarbeidet hadde jeg skrevet ned spørsmål som jeg lurte på i forhold til oppgaven min og teori rundt oppgaven. Spørsmålene ble delt opp i ulike tema, og de ble stilt i den rekkefølgen som de stod i guiden. Selv om jeg hadde intervjuguiden å følge, ble det naturlig å stille andre relevante spørsmål om det var noen tema som kom opp som jeg ikke hadde tenkt på i forkant av intervjuet. For å få et innblikk i hvordan guttene opplever faget og hva de tenker om kroppsøving i en klasse med stor overvekt av jenter, ble det stilt spørsmål fra disse hovedtemaene:

- Forholdet til kroppsøvingfaget og deltakelse i faget.
- Hvilke erfaringer og opplevelser de har hatt med faget.
- Hvordan kroppsøvingen organiseres.
- Aktivitetene de har i timene.
- Det sosiale miljøet i kroppsøvingklassen.
- Deres opplevelser og tanker rundt kroppsøvingklassen.

Jeg prøvde å stille spørsmålene så enkle som mulig, slik at de forsto hva jeg spurte om. Forsto de ikke hva jeg spurte om, forklarte jeg det på en litt annen måte. Dette syntes jeg fungerte godt. Syntes også intervjuguiden fungerte godt, jeg fikk gode svar fra guttene jeg intervjuet.

Før intervjuet startet ble informasjonsskrivet lest gjennom, og deretter fikk eleven skrive under på samtykkeerklæringen. Intervjuet ble tatt opp ved bruk av lydopptaker, etter elevenes samtykke. Dette for å kunne være mer til stede under intervjuet og føre en samtale.

Intervjuene varte mellom 15 og 20 minutter. Guttene ble både før og etter intervjuene informert om at de kunne trekke seg når som helst, og at det var helt frivillig å delta i studien.

2.4 Analyse av data

Lydfilene fra de sju intervjuene ble transkribert, og skrevet ned i hvert sitt word-dokument. Deretter ble dokumentene lagt inn i det kvalitative dataanalyseprogrammet NVivo. I følge Ringdal (2012) er datareduksjon *en viktig del av analysen*. Dette innebærer alt fra oppsummering av de viktigste funnene, å plukke ut interessante svar eller materiale som er relevant til oppgaven (Ringdal, 2012). Koding er en viktig form av datareduksjon. NVivo ble

brukt til å kode intervjuene. Dette for å sammenligne data fra alle de sju intervjuene. Spørsmålene i intervjuguiden var delt opp i ulike tema, disse temaene ble brukt under kodingen, for å samle alle svar fra hvert tema for å finne likheter. De kodene som ble brukt var:

- Aktiviteter som savnes.
- Deltakelse.
- Det sosiale miljøet.
- Forhold til kroppsøving.
- Fysisk overlegenhet.
- Følelse av mestring, glede og det å bli sett.
- Gutte- og jenteaktiviteter.
- Opplevelse av klassesammensetning.
- Opplevelse av aktivitetene.
- Opplevelser i kroppsøving.
- Organisering.
- Tanker om klassesammensetning.

Etter kodingen samlet jeg alt som ble sagt under hvert tema i et word-dokument. Dette for at det skulle bli mer oversiktlig for meg når jeg skulle velge ut hva som var mest relevant å ha med i «Resultat» i denne oppgaven. Deretter valgte jeg ut det viktigste som ble sagt, både av sitater og av informasjon som ble samlet i et nytt dokument der jeg skrev om resultatene i oppgaven.

2.5 Reliabilitet og validitet

Reliabilitet handler om man kan stole på måten undersøkelsen ble gjennomført. Om nøyaktigheten på testen eller spørsmålene er gode nok, og at man kan oppnå det samme resultatet hver gang det gjennomføres (Bø, 1995). Validitet handler om dataens relevans i forhold til problemstillingen for undersøkelsen. Får man svar på det man ønsker? (Bø, 1995). Både reliabilitet, validitet, men også generaliserbarhet, knyttes opp mot kvantitativ måling. Disse begrepene er dermed omdiskuterte i den kvalitative metoden. I følge Lagestad (2011) problematiserer mange metodeforfattere bruken av spesielt reliabilitet og validitet i forbindelse med kvalitativ forskning (Fangen, 2004 i Lagestad, 2011). I stedet for disse begrepene brukes troverdighet, bekreftbarhet og overførbarhet (Ringdal, 2012). Disse

begrepene vil passe bedre i min undersøkelse, og vil dermed bli brukt i stedet for reliabilitet, validitet og generaliserbarhet.

På samme måte som reliabilitet, går troverdighet ut på om undersøkelsen er utført på en måte som vekker tillit hos andre. Troverdigheten i kvalitativ forskning vises gjennom hvordan dataene blir utviklet i studien (Lagestad, 2011). Dermed vil troverdigheten bli knyttet til dataene i undersøkelsen, og hvordan de blir brukt og utviklet. Det som vil være både sentralt og viktig i denne undersøkelsen er at tolkningene i undersøkelsen bygger på elevenes opplevelser og tanker rundt det å delta i kroppsøving der flertallet er jenter. Inntrykkene og de erfaringer de har fått, har de selv bygget opp gjennom å være i undertall med tanke på antall elever fordelt på kjønn. Det som ligger til grunn for materialet i undersøkelsen vil da være deres tolkninger og opplevelser i forhold til det å være i undertall.

Bekreftbarhet vil være tolkningen av de data man har funnet, og om den kunnskap prosjektet gir kan bekreftes av andre (Ringdal, 2012). Min undersøkelse tar utgangspunkt i en undersøkelse om fravær i kroppsøving ved videregående skole gjort av Lagestad og Welde (upublisert). En annen ting som også vil ligge under bekræftbarhet er om man vil få mye av de samme svarene fra elevene under intervjuet. Vil de bekræfte eller avkrefte ulike teorier, som for eksempel at de trives i mindre grad?

I følge Ringdal (2012) går overførbarhet på om resultatene i undersøkelsen kan gjelde i andre situasjoner. Eller som i denne undersøkelsen, om man vil kunne få det samme resultatet om man gjennomfører undersøkelsen en annen plass i landet. I min undersøkelse er det tatt utgangspunkt i kun gutter og deres opplevelser rundt kroppsøving i grupper der det er flertall jenter.

Studien ble meldt inn til Personvernombudet, men fikk tilbakemelding om at studien ikke var meldepliktig eller konsesjonspliktig etter personopplysningsloven § 31 og 33.

3.0 Resultater

I intervjuene som er gjennomført har jeg fått høre litt hva intervjuobjektene tenker om, opplever og erfarer i kroppsøving, og da med fokus på at klassen har flertall av jenter. Her vil det bli fremstilt hva guttene har sagt, og hvilke funn som er gjort.

3.1 Forhold til kroppsøving

Alle de syv intervjuene som ble gjennomført startet med et spørsmål om hvilket forhold de har til kroppsøving. Her kom det fram blant alle guttene at de hadde et godt forhold til kroppsøving, og at de likte faget godt eller syntes det var greit å delta. Flere av intervjuobjektene påstår at det er det beste faget, og at det er «et pluss i uken». Dette kan vi se eksempler på i sitatene under:

«Jeg har et ganske bra forhold til det jeg. Synes det er veldig artig. Veldig forskjellig hva vi gjør fra hver gang, så jeg synes det er veldig artig.» (Bjørn Kåre)

«Det er et pluss i uken, er det. Det er mye artigere enn alt annet som vi har av matte og norsk. Så det er rett og slett godt å ha det!» (Jakob)

Alle guttene var svært entusiastiske da de svarte på dette spørsmålet, og da de ble spurt om deltakelsen deres i kroppsøving, var det nesten en selvfølge at alle deltok i så å si alle timene.

3.2 Opplevelser og erfaringer i kroppsøvingsfaget

På spørsmål om hvordan de opplever og erfarer kroppsøvingsfaget kommer det fram forskjellige ting. Alle intervjuobjektene hadde som regel gode erfaringer, men det var forskjellige faktorer som spilte inn på hva som gjorde kroppsøvingen bra og ikke. For eksempel kan læreren ha noe å si om man får gode eller dårlige erfaringer. Det å kunne ha en god relasjon til læreren virket å være viktig. Aktiviteter som bedrives, klassekamerater og at læreren holder det han lover, er andre faktorer som nevnes i forhold til om de har gode eller dårlige opplevelser eller erfaringer. Eksempel på hva guttene sier ser vi her:

«Jeg har vel en god del gode erfaringer. Vi har jo vært veldig mye på turer og sånt da jeg gikk på ungdomsskolen, og spilte en del fotball. Og kjenner jo det i ettertid at jeg merker at jeg har lært veldig mye av det vi har gjort da.» (Bjørn Kåre)

Det å ha varierte aktiviteter, både ute og inne, virker til å være en løsning for at guttene skal trives. At læreren holder det en lover til elevene og at de trives sammen med læreren, virker også å være en faktor som synes å være avgjørende for om de har gode eller dårlige erfaringer.

3.3 Organisering av kroppsøving og arbeidsmåter

Jeg spurte guttene litt om arbeidsmåtene som ble brukt i kroppsøvingstimene. Om de jobbet alene, i grupper eller om alle hadde kroppsøving sammen. Avhengig av hva de skulle holde på med i timene, virket det til at alle metodene ble jevnlig brukt. Og det virket som om at guttene syntes det var greit at de hadde varierte undervisningsmetoder. Men den som ble brukt mest, i følge svarene jeg fikk av guttene, var grupper. Det som kommer fram ved snakk om grupper, er hvordan gruppene velges. Her synes flere at det er greit at læreren deler opp, da det blir mer rettferdig valg av for eksempel lag til ulike lagspill, jfr. følgende sitat:

«Jeg synes det er bra at gymlæreren velger gruppene, sånn at det ikke blir så forskjell.»

(Albert)

Da jeg spurte om hvordan kroppsøvingstimene ble organisert i forhold til hvordan klassen blir delt inn, for eksempel gutter og jenter sammen, kjønnsdeling, nivådeling og lignende, fikk jeg som svar at det ikke var nivådeling. På grunn av klassesammensetningen var det også vanskelig å dele i kjønn. Som regel var hele klassen sammen i aktivitetene som ble gjennomført. Dette var det ulike syn på. De fleste synes det er greit at alle er samlet, mens noen synes det kan bli litt kjedelig og «traurig», da det i noen aktiviteter krever litt kunnskap og ferdigheter. Og når det da er en del som ikke kan aktiviteten, må de elevene som kan den hjelpe de som ikke kan, noe som vil senke nivået. Men når de har lært seg aktiviteten er det greit å være alle samlet, da får man flest med i aktiviteten, i følge guttene. Samhold virker til å være viktig for guttene. Et sitat av Roger, var noe jeg bet meg merke i, og som viser at uansett forutsetninger, så kan man delta sammen.

«Det handler ikke om du er sprek eller ikke, det handler ikke om du er lat eller ikke, alle er i lag.» (Roger)

De ble også spurt om de hadde muligheter til å velge aktivitet som de skulle gjøre i timene, for å finne ut litt mer om de hadde mulighet til å være med å bestemme litt selv. Svarene var litt blandet, selv om de går i samme klasse, noe som kan komme av at de tolket spørsmålet litt

forskjellig. Men kom fram til at de av og til får lov til å velge mellom to-tre aktiviteter. Av og til så får de være med å bestemme hva som skal skje i den neste timen. Det alle guttene var enige i, var at det er veldig bra å få være med å bestemme litt hva som skal skje i timen, og at medbestemmelse er bra. Sitater som viser dette, er disse:

«Jeg synes det er helt greit jeg, for da får vi gjort det vi synes er mest artig.» (Bjørn Kåre)

«Jeg synes det er helt greit, da er det elevmedbestemmelse, og da er det greit.» (Roger)

«Synes det er ganske bra egentlig, for da blir du ikke tvunget til å gjøre noe du ikke har lyst til. At du får velge litt selv.» (Albert)

Det er bra både for motivasjonen for å delta, og innsatsen, at de får velge det de selv har lyst til å holde på med. På spørsmål om det gjorde noe med motivasjonen fikk jeg dette som svar:

«Ja, for du mister jo litt motivasjon om du er nødt til å gjøre noe du ikke har lyst til å gjøre. Så mye bedre å få lov til å gjøre noe i gymmen som du faktisk har lyst til å gjøre.» (Oddgeir)

3.4 Aktivitetene

En fjerde kategori med spørsmål omhandler aktivitetene i kroppsøvingstimene. Og det første spørsmålet jeg stilte var: «De aktivitetene dere holder på med, føler du de er lagt opp slik at du synes det er gøy å være med?». Dette spørsmålet ble stilt for å se om det kunne være en faktor for om man trivdes eller ikke i kroppsøvingen. Men for denne gruppen med gutter var de alle enige i at aktivitetene var lagt opp slik at de faktisk hadde det gøy i timene,- jfr. sitat:

«Ja, det synes jeg. Det er mye fokus på at du skal trives og alt skal være så greit da.» (Jakob)

Eneste som ikke var gøy, var om de ikke kunne aktiviteten eller var usikker på aktivitetene. Men når de fikk opplæring, var det mye morsommere å delta.

Jeg utfordret de også litt om tanker rundt gutte- og jenteaktiviteter, da man ofte kan tenke seg at i en klasse med flertall av jenter, vil det være «jenteaktiviteter» det drives mest med.

Guttenes tanker rundt hva som ligger i disse to begrepene, var ballspill som gutteaktivitet og dans som jenteaktivitet gjengangere. Men de tenker ikke så veldig mye over at de ulike aktivitetene de driver med passer bedre for gutter enn jenter eller motsatt. Som Albert sier:

«Føler at det har ikke noen betydning egentlig. For har man aktivitet så er ikke det noen nøyde om det er gutte- eller jenteaktivitet.» (Albert)

Selv om de fleste er enige i at det ikke er så stor forskjell på aktivitetene, har de jo ulike meninger om hva gutteaktiviteter er, og hvorfor ulike aktiviteter kanskje passer bedre for guttene. Her er en av meningene.

«... jeg har jo opplevd tidligere at det er flere gutter som vil holde på med fotball enn jenter. Det finnes jo så klart jenter som er interessert i fotball og, men jeg tror det må være noe med at guttene skyter så hardt eller at de er så hardhendte eller noe slikt. Men så har du slike aktiviteter som er egnet for begge kjønn som volleyball og slikt, det synes jo alle er artig.»
(Trond)

Samme gutt opplever også at kroppsøvingstimene er organisert slik at begge kjønn kan trives i timene, og synes det er bra:

«Jeg tror det har vært ganske blandet, vært flink til å ha arrangert aktiviteter som begge kjønn liker da. Så har vært veldig sånn, hva skal jeg si, kjønnsnøytralt, og det er jo bra det da.» (Trond)

En annen mener at fotball egentlig ikke bør beregnes som en gutteaktivitet, for det er jo mange jenter som driver med fotball også:

«Jeg tenker ikke så veldig mye over det, for det er jo... de beregner jo fotball som en gutteaktivitet, men det er jo veldig mye jenter som driver med det og, så.» (Bjørn Kåre)

De fleste guttene sier at de ikke har mer av den ene sorten enn den andre. Men en nevner at de kanskje har litt mer aktiviteter som passer gutter litt bedre, på grunn av at den linjen de går er rettet mot et fysisk tungt arbeid. Det er med det ikke sagt at aktivitetene ikke passer jenter. Dette forklares det litt om i sitatet under:

«Jeg tror faktiske det er mye på grunn av at vi går den linjen som vi går, så jeg vil mene at det er mye mer relatert til gutteaktiviteter. Fordi vi skal være fysisk sterke og ha den hurtigheten vi skal ha. Så jeg vil mene at vi har mer gutteaktiviteter vi, selv om det er flertall av jenter.»
(Jakob)

De fikk også spørsmål om de kunne tenkt seg andre aktiviteter å drive med, enn det de har hatt gjennom dette skoleåret. Der svarte de aller fleste at de egentlig ikke savnet noe, da de hadde det aller meste av aktiviteter. Men noen nevnte at de gjerne kunne ha hatt skiturer og mer løping, slik at de kunne være mer ute. Og andre kunne gjerne ønsket at de hadde mer ballspill, som fotball.

3.5 Det sosiale miljøet og klassesammensetningen

Jeg var ganske nysgjerrig på hvordan guttene selv opplevde det sosiale miljøet i kroppsøvingklassen. Alle var samstemte i at miljøet var bra (eller greit), og alle virket fornøyd med medelevene. Det jeg merket meg ved dette spørsmålet, var en som svarte at det er viktig «å være åpen for å gå godt i lag». En ting som også er viktig i en gruppe, er samholdet. Det med å hjelpe hverandre, samarbeide, snakke sammen, slik at ingen føler seg utenfor uansett forutsetninger. Dette virker det som at guttene har klart, og de fleste nevner en eller flere av de nevnte faktorene som kan se ut til å påvirke samhold. De går virkelig inn for at både de selv og medelevene skal trives i kroppsøvingen. Her er noen eksempler på hva guttene sier om dette:

«Det er kjempebra. Ingen føler seg utenfor. Alle blir sett på og.» (Kalle)

«Jeg føler at det er veldig bra. Vi går som regel opp i grupper og snakker veldig mye og samarbeider veldig godt. Så jeg føler at det er veldig bra.» (Bjørn Kåre)

Det som også er veldig synlig i kroppsøvingen, og som kan både være en fordel og en ulempe for elevene, er at alt blir så synlig. Og da spesielt hvordan man er som person. Det positive med dette er jo at medelevene kan lære å kjenne både de sterke og de svake sidene, slik at de kan hjelpe hverandre. Det negative kan være om de «rette» personene finner ut av de svake sidene, og drar nytte av det i negativ retning. En av guttene nevner dette, men da i positiv forstand, der han mener at man virkelig får sett hvordan personene er utenfor klasserommet:

«Det er bra. Du finner jo mye ut om folk når du begynner å se at de sliter i gymmen, og begynner å tære litt på utholdenheten deres, så ser du virkelig den ekte siden av dem. Så det sosiale går bra, synes jeg.» (Jakob)

Etter å ha fått hørt litt om hva de mener om det sosiale miljøet spurte jeg om de trodde klassesammensetningen hadde noe å si i forhold til det miljøet de hadde. Der var det delte meninger. Noen mente det hadde noe å si da det ble mindre konkurranse, som igjen kanskje kan føre til et roligere miljø. Andre var usikker på om det hadde noe å si. En mente at det kunne blitt bedre kroppsøving om guttene og jentene var hver for seg, da jentene i klassen har lettere for å «gi opp» om de er sliten. Mens en annen kommer med et eksempel på hva som kunne ha skjedd om miljøet ikke var så bra:

«Altså si det at en har hatt et dårlig klassemiljø så hadde det fått store konsekvenser om vi hadde kommet til gymsalen, og så skulle vi ha hatt samarbeidsaktiviteter her. Og når du da ikke går overens med de før du kom til gymmen, så kommer du i hvert fall ikke overens med de når du er sliten og klar.» (Jakob)

Siden det er så få gutter i klassen, spurte jeg guttene av ren nysgjerrighet; «Ville du opplevd det annerledes med færre jenter?». Og det interessante her var at samtlige gutter nevnte noe i forbindelse med mer konkurranse i klassen, og det at de ville ha ytt mer i aktivitetene. Dette kan komme av at gutter er mer konkurranselystne, og kanskje trenger konkurranse for at de skal kunne yte og prestere maks. I en klasse var det kun tre gutter, da kan det føre til at de ikke gir alt på grunn av lite motstand. Som en mener:

«... jentene som jeg har i kroppsøvingen er liksom ikke noe motstand. Det er ikke noe konkurranse.» (Trond)

Tre av de syv spurte guttene mente at det kanskje var best at klassen forble som den er. Selv om de mener at det kunne vært positiv med flere gutter, så vet man jo aldri om miljøet hadde blitt noe bedre. Og det er også en bekreftelse på at de trives i den klassen de er i nå. De fire andre hadde gjerne sett at det hadde vært litt flere gutter, eller litt færre jenter i klassen, på grunn av at det hadde blitt mer konkurranse blant gutta. Noe som ville ført til større innsats, mer motivasjon og hardere gym, i følge guttene selv.

De ble også spurt direkte om hvordan de opplever å ha kroppsøving i en klasse der flertallet av elevene er jenter. Her kom det også forskjellige meninger, men mye av det samme går igjen fra svarene på de overnevnte spørsmålene. Eksempel:

«Nei, det er «midt på håret». 50 % er greit og ille, rett og slett. Men det er på grunn av alt det «kaklet» ja.» (Jakob)

Dette kom av en som var svært lei av jentenes prat, som ofte går i ett i timene, og som også hadde sett at jentene kunne pratet litt mindre.

«Det er jo med at det ikke blir like mye innsats. Det er veldig mye at de bare står i ro og sånt når vi spiller fotball.» (Oddgeir)

«For meg så går det jo helt fint. For vi samarbeider jo veldig godt og, ja føler ikke at det er så veldig mye forskjell.» (Bjørn Kåre)

3.6 Tanker om jentedominans

Jeg spurte guttene; «*Tenker du over at det er mange flere jenter enn gutter i kroppsøvingssklassen din?*». Dette for å se om de er bevisst på det i tankeveien, eller ikke. Her er guttene delt i to, der fem av de syv mener at de ikke tenker over det. Men når jeg ber de om å tenke seg om, og se om det kan ha noe å si for hvordan de deltar i timene i forhold til innsats, motivasjon og deltakelse, får jeg ulike svar. Både positivt og negativt i forhold til de nevnte faktorene. To av de fem mener at det ikke har noe å si for hverken deltakelse, motivasjon eller innsats. Det Albert sa, synes jeg var interessant, da han var den eneste som hadde denne vinklingen. De har jo selv valgt å gå den linjen, og dermed må de jo på en måte bare akseptere at det er flere jenter enn gutter.

«Jeg bryr meg ikke så mye egentlig, for jeg tenker som; Okei, jeg går den linjen jeg har lyst til å gå liksom, så da er det ikke så nøye hvilket kjønn som er der.» (Albert)

De tre andre guttene mener at flertallet av jentene kan ha en påvirkning i forhold til deltakelse, motivasjon og/eller innsats. Men dette da i positiv forstand, gjerne i at de skal vise seg litt for jentene i form av bedre innsats, og det å vise hva de kan. Og det er ekstra artig om jentene også gjør det samme. Slik som Trond sier det:

«Jeg er veldig sånn at jeg skal ligge høyt. Skal være best. Da er det artig når det er jenter som prøver å gi skikkelig «jernet», og som er ganske god også.» (Trond)

De to guttene som svarte ja på spørsmålet ble spurt om de synes at flertallet av jentene påvirker deltakelsen og innsatsen i timene. Også her er de delt i meningene. Den ene mener ikke at det hverken påvirker deltakelsen eller innsatsen. Mens den andre synes at det påvirker prestasjonen positivt, dette i form av at han også gjerne skal «vise seg litt» for jentene i klassen.

3.7 Fysisk overlegenhet

Ofte så sier man at gutter er fysisk overlegen, i forhold til jenter. Dette utfordret jeg guttene med, og spurte om de følte seg fysisk overlegen i kroppsøvingstimene. Her er det også blandede svar. Noen føler seg fysisk overlegen, mens andre ikke føler det. Trond er en av de som føler seg fysisk overlegen, og svarer slik på spørsmålet:

«Jeg vil nok si at jeg løper fortere, hopper høyere og sånn ja, det vil jeg si.» (Trond)

Av de som ikke følte seg fysisk overlegen, fikk jeg flere svar. Et eksempel på dette, som gikk igjen hos to av de spurte, var at det finnes jenter som både er flinkere og sterkere enn guttene i klassen.

3.8 Følelse av mestring, glede og det å bli sett

Jeg ønsket også å se på om det at det er så mange jenter i klassen har noe å si for om guttene føler mestring og glede, og om de blir sett i kroppsøvingstimene. Dette for at man ofte ser at det er jenter som får mest oppmerksomhet, fordi de krever det av for eksempel læreren. Selv om det er både ja- og nei-svar på spørsmålet; «Påvirker det deg på noen måte i forhold til innsats, mestring, glede og det å bli sett?», fikk jeg de samme svarene fra guttene om at de både føler mestring, glede og blir sett i timene. Her er noen eksempler på hva guttene har å si:

Om mestring:

«Ja, den mestringsfølelsen den er god den da, og får den ganske ofte da. Og da er det lett for å «se på meg da». Det blir slik til læreren ja.» (Trond)

Om innsats:

«Ja, det vil jeg si. Altså det at det er såpass mange jenter som går her, så får du lyst til å vise at du får det til. Spesielt for dem.» (Jakob)

Om glede:

«Ja, jeg har en veldig stor glede av å delta, for det er jo veldig artig.» (Bjørn Kåre)

«Altså, det er jo artig. Så du får jo et smil om munnen om du klarer det.» (Albert)

Om det å bli sett:

«At for eksempel at han (læreren) gir meg mer aktiviteter. Han ser jo at jeg... eller sier at jeg må stå på om jeg blir for lat.» (Kalle)

«For eksempel sånn som om at vi spiller fotball da. Så prøver folk å hjelpe meg sånn at jeg klarer det, for jeg er ikke så glad i fotball sånn sett. Så jeg føler at jeg blir sett, for at folk prøver å få meg i motivasjon da.» (Albert)

4.0 Diskusjon

Ut i fra studien til Lagestad og Welde (upublisert) som omhandler fravær i forhold til kjønn og studieretning, får man et inntrykk av at guttene i kroppsøvingsklasser med overvekt av jenter har mer fravær enn gutter på andre studieretninger. Dette kan også tolkes som at guttene trives mindre i kroppsøvingen, og at det kan være en av grunnene til at de ikke deltar. Dette er kun antakelser, og betyr dermed at dette ikke trenger å være tilfelle. Grunnene for et slikt resultat kan være så mange.

I Black, Devereux og Salvanes' studie fra 2010 finner de at for mange jenter i en klasse kan være negativt i forbindelse med gutters læring. Om man ser på både denne studien og Lagestad og Weldes (upublisert) studie, kan man tro at når gutter er i undertall vil guttene kanskje ikke føle at de mestrer, noe som kan påvirke trivsel i negativ retning, som igjen kan føre til at de velger å ikke delta i timene. Tar man disse studiene i betraktning når man tar utgangspunkt i min problemstilling; «*Hvordan opplever gutter å delta i kroppsøving der flertallet er jenter?*», kan man i første omgang tenke at man vil få svar fra mine intervjuobjekter om at de ikke trives, eller de opplever kroppsøving som noe negativt da flertallet er jenter, og at timene ikke er lagt opp på deres premisser osv.

Hovedfunnet i min studie er at samtlige gutter liker kroppsøving og deltar så å si i alle timene, selv om de er i stort undertall. Dette kan ses å stride i mot Lagestad og Welde (upublisert) sine funn, da de intervjuede guttene faktisk har mindre fravær enn mange andre gutter på andre studieretninger. Det finnes flere studier som har samme funn som meg, at guttene trives i og liker kroppsøving. Wabakken (2010), Moe (2013) og Brankovic (2013) fant også at guttene liker faget, og deltar mye, uavhengig av gruppesammensetning.

Selv om alle guttene som regel hadde gode opplevelser og erfaringer å rapportere, ble det nevnt faktorer som kunne gjøre at de ikke trivdes så godt i kroppsøvingen. En av de viktigste faktorene er læreren. Å komme godt overens med, og føle seg forstått av læreren tror jeg er svært viktig i forhold til å kunne trives med faget. Varierte aktiviteter og det å komme overens med medelevene var også faktorer som ble nevnt i forhold til å ha gode eller dårlige opplevelser og erfaringer med kroppsøving. Kommer man ikke overens med medelevene, vil det ofte være vanskelig å kunne tørre å yte alt i aktivitetene. Forholdet til medelever og lærer kommer inn under Bourdieus sosiale kapital, da disse er en del av elevens sosiale nettverk og vil være med å påvirke både elevens trivsel og være måte.

Ved spørsmålet om opplevelser ble det sagt at varierte aktiviteter var viktig i for å trives i timene. En annen ting som også virker til å være viktig i kroppsøvingen, er å variere hvilken måte timene organiseres. Her virket objektene til å være fornøyd med hvordan timene ble organisert, da timene var veldig varierte og hadde mye fokus på å arbeide i grupper. Dette kan antas å være veldig bra i forhold til å lære å samarbeide med andre mennesker, uansett forutsetning. Og man vil også kunne lære at alle ikke er like, og at noen trenger litt mer hjelp til å lære seg en aktivitet. Da vil jo også elevene som er flinke lære seg å lære bort til andre. Dette vil også være viktig for den sosiale kapitalen for elevene. Det sosiale nettverket kan være med på å skape et miljø der elevene ønsker å lære bort, eller å bli lært. At læreren velger grupper er veldig greit, også i følge guttene. Det kan føre til at det blir færre konflikter i forhold til hvordan gruppene er satt sammen, og hvem som er i de ulike gruppene.

I kroppsøving har man ofte en mulighet til å dele inn i kjønn aktiviteter der det passer seg. Dette for å for eksempel heve nivået for guttene, og skape et mulig bedre læringsmiljø for jentene. Dette er det vanskelig å gjennomføre i objektenes klasser da de er for få. Klassen deles heller ikke i nivå, noe som på en måte er bra da dette kan skape «tapere» ved at de såkalt «dårligste» vil være på den ene gruppen. Dette kan også gi et dårligere læringsmiljø. Å ikke bruke nivådeling kan være negativt, da for de «beste» som kanskje føler at de ikke får utløp for sine ferdigheter i blandet klasse. Bourdieus fysiske kapital vil her være i form av at elevene vil vise hva de kan, altså hva de kan gjøre med kroppen sin. Ved å ha blandet klasse og mye gruppearbeid vil det kunne skape bedre samhold i klassen, noe som man kan tro er viktig for trivsel, motivasjon og innsats i timene.

Objektene er enstemmig i at aktiviteten som gjennomføres i timene er lagt opp slik at de synes det er gøy å delta. De mener at morsomme aktiviteter er bra for motivasjonen. Også i Holm (2005) og Brankovic (2013) kom det fram av guttene i studiene at gymtimene er morsomme, og at de trives minst med «kjedelige» aktiviteter. Ofte kan man tenke seg til at i en klasse med mange flere jenter enn gutter, vil det være lagt opp på jentenes premisser, da man ofte velger aktiviteter flertallet trives med. Dette er en faktor man kan tenke seg til kan være til stede i funnene i Lagestad og Welde (upublisert). Med tanke på hvilke typer aktiviteter som bedrives, i forhold til jente- og gutteaktiviteter, er det lett å tenke seg at man i en slik klasse kanskje benytter seg mest av «jenteaktiviteter». Bourdieus habitus handler om hva som er forventet av både jenter og gutter i forhold til adferd. I forhold til gutte- og jenteaktiviteter vil habitus være de aktivitetene som man forventer at gutter liker å gjøre, og de aktivitetene som kanskje

fenger jentene mer. Jenteaktiviteter er ofte aktiviteter som fenger jenter mer, eller idretter som flest jenter driver med. Eksempler på dette er håndball, dans, turn, aerobic og lignende (Klomsten, Marsh & Skaalvik, 2005, i Klomsten, 2013). Mens «gutteaktiviteter» ofte er andre ballidretter og mer «røffe» aktiviteter som krever en fysisk sterk kropp. Guttene som ble intervjuet var ikke så opptatte av hva slags aktiviteter som ble gjennomført. I disse klassene virket det ikke som om at aktivitetene var lagt opp på jentenes premisser og det var heller ikke overtall av jenteaktiviteter gjennom skoleåret. De intervjuede guttene trivdes godt både med kroppsøvfingsfaget og aktivitetene, selv om det var flest jenter i klassen. Og selv om det var noen aktiviteter de gjerne kunne hatt mer av, virket heller ikke dette som noe demper for å ha det gøy i timene.

I en klasse med få gutter kan man i første omgang tro at det sosiale miljøet passer best for jentene, da de er i overtall. Dette var noe jeg selv trodde før intervjuene. I studien til Lagestad og Welde (upublisert) kan miljøet ha noe å si for at guttene har mer fravær her, men dette vet vi ikke, da det kun ble sett på fravær, og ikke på grunner til fravær. Det som viste seg i min studie, er at guttene er svært fornøyde med miljøet i kroppsøvfingsklassen, og at det er et inkluderende miljø der alle samarbeider og hjelper hverandre. Guttene virker å være en positiv gjeng, og svært inkluderende. Dette kan komme av den sosiale kapitalen de har fra før, og at denne sosiale kapitalen kan ha påvirket guttenes habitus. Dette kan skje ved at det sosiale nettverket har påvirket guttenes adferd og tanker om andre, og dermed har gjort de inkluderende og fornøyd. Slik påvirkning kan komme av foreldre, venner, slekt og andre som de er sammen med (Bourdieu, 1996).

Selv om guttene var fornøyde med miljøet, følte noen at det ble mindre konkurranse når det var så få gutter. Noen nevnte også at det kunne ha blitt bedre kroppsøving med flere gutter, da det kunne ha blitt større innsats i timene. Dette kan som tidligere nevnt komme av at guttene er mer konkurranselystne enn jentene, og at det er en av grunnene til at de hadde ønsket flere gutter. Dette er av egen erfaring, og kan tyde på at guttene handler ut i fra sin habitus. Altså at de handler og tenker ut i fra hva som er forventet av dem. Man forventer at de er opptatt av konkurranse, og det å være best. Dette kommer også til syne ved noen av guttenes uttalelser om aktivitetene og konkurranse. De vil også gjerne vise hva kroppen er i stand til, og gjerne i forhold til andre. Disse guttene var også de som mente at jentene kunne være en begrensende faktor i forhold til prestasjonen og innsatsen i aktivitetene. Klomsten (2013) skriver litt om dette i sin studie:

«Gjennom en stadig måling av fysiske krefter kan det bety at gutter «gir» mer i aktiviteten, og dermed blir spillet preget av større fart og mer styrke».

De fleste av guttene var fornøyde slik det er nå, og ville helst sett at det forble som det er. Guttene som var fornøyde, syntes også det gikk fint i forhold til at jentene deltok sammen med dem, og nevnte ikke noe om at de var en begrensende faktor. De forskjellige meningene kan komme av at det finnes flere «typer» gutter i klassene, samme som at de alle er forskjellige individ med ulike meninger og tanker. Som sagt kommer dette mest sannsynlig av den sosiale kapitalen og habitus sammen.

Johansen og Andrews (2005) forsket på samme type klasser som meg, bare at de tok for seg jenter som hadde mye fravær i kroppsøving, og deres grunner til å ikke delta. At timene er lagt opp på guttenes premisser, guttene dominerer i timene og guttene kan være hardhendte kom fram som grunner til at de ikke deltok. Kanskje er det noe i det de fant i studien, og at det er derfor objektene trives så godt; det at timene er lagt opp på guttenes premisser, selv om de er i undertall? At noen av guttene er mye flinkere i aktivitetene, og dermed dominerer i timene? Kanskje er noen av guttene sterkere, og dermed mer hardhendte i aktivitetene? Som igjen gjør at de måler krefter, som da kan gi motivasjon hos dem? Jeg har jo kun spurt guttene i klassen, og fått deres side av saken. Kanskje hadde jeg fått et annet svar om jeg hadde spurt jentene i tillegg. At de ville svart annerledes. Det kan jo selvfølgelig også være slik at det er slik som guttene forteller; alt er bra i kroppsøvingen. Etter å ha snakket med kroppsøvingslærerne som har klasser der det er flere jenter enn gutter, får jeg vite at det faktisk er disse klassene som har best deltakelse, i forhold til en del andre klasser de har.

Noen av guttene mente at for mange jenter kunne være negativt i form av at mange i klassen ikke gjorde sitt beste i timene. Dette får man støtte i Black, Devereux og Salavanes (2010) som har gjennomført en studie, og fant at for mange jenter kan være negativt for gutter. Og guttenes tanker om jentenes påvirkning i timene, var at det på en eller annen måte påvirker innsats, motivasjon og hvordan de deltar i timene. Men det som da kom fram var at de påvirket dem(guttene) i positiv forstand. Ingen av objektene mente at det var en begrensende faktor for dem med tanke på deres innsats i timene. De skal gjerne vise seg fram for jentene i ulike aktiviteter. Dette viser at for guttene selv er det ikke negativt at det er så mange jenter, men i gruppen som helhet kan det ha en negativ innvirkning da innsatsen for hele klassen kanskje kan være litt dårligere enn om det hadde vært flere gutter.

Hansen (2005) og Johansen og Andrews (2005) finner at gutter er sterkere fysisk, og at dette kan være en grunn til at jentene trives minst. I denne studien forteller noen av guttene at selv om man ofte sier at gutter er fysisk overlegne, trenger ikke dette å gjelde for alle. Noen av objektene mener at det er flere jenter i klassen sin som er både sterkere fysisk og flinkere i ulike aktiviteter, og vil dermed ikke kalle seg selv for fysisk overlegen. Dette kan det være mange grunner til, for eksempel at mange fysisk robuste jenter søker seg til denne studieretningen. Den fysiske kapitalen vil her være viktig, da det er denne som sier litt om hva man kan klare og ikke. Objektens styrke vil for eksempel være en avgjørende faktor på om de føler seg fysisk overlegne. Som de sier er det også mange jenter som er sterke, og dette kan også komme av både sosial kapital og habitus. Da det er hva de er vant med fra før av forventninger og tanker om seg selv som kan være avgjørende for om det er viktig for dem å være sterk eller ikke. Dette kan komme av hva som har vært fokus blant de som de har vært sammen med. Om fokuset i en gjeng er å være sterk, kan man tenke seg til at de i gjengen kanskje trener styrke.

Jentene i klassen til objektene virket ikke til å være en begrensende faktor i forhold til det å føle mestring, glede og det å bli sett av andre, som jeg først fryktet. Både i Moe (2013) og Brankovic (2013) sine studier fant de at de fleste guttene i studiene følte både mestring i kroppsøvingstimene, og at det var morsomt å delta om de mestret aktivitetene de drev med. Noe som samsvarer med funnene i denne studien. Av egne observasjoner av klasser med en blanding av gutter og jenter, kan man ofte se at jenter er det kjønnet som krever mer oppmerksomhet, både fra læreren og andre elever. Ofte får disse jentene også den oppmerksomheten. I diskusjoner er det gjerne også jentene som snakker høyest, og kommer med sine meninger framfor guttenes meninger. Dette kan selvfølgelig komme av at guttene trekker seg tilbake, og ikke orker å være med på diskusjonene, noe som igjen kan tenkes å komme av at de er vant til at jentene «tar over styringa». Guttenes habitus kan være avgjørende her. At det er forventet at guttene ikke bryr seg om hva en gjeng med jenter sier, og heller lar de bestemme, for å la være å lage mer diskusjon ut av situasjonen.

5.0 Konklusjon

I oppgaven min har jeg sett på hvordan gutter i jentedominerte klasser opplever og erfarer aktivitetene, miljøet og klassesammensetningen i kroppsøvfingsfaget. Resultatene fra denne studien viser at guttene trives godt i klasser med overvekt av jenter. Dette er det motsatte av det jeg trodde i starten av prosjektet, med tanke på Lagestad og Welde (upublisert) sin studie om fravær i kroppsøving. Mine tanker før intervjuene var at guttene trivdes mindre enn gutter i andre typer klassesammensetninger, men det viste seg at mine antagelser var feil. Mange av de teoriene som jeg satte meg opp før intervjuene, stemte ikke med det jeg fikk som svar. Eksempler på mine teorier var at guttene ikke trivdes med kroppsøvfingsfaget, at timene var lagt opp til å passe jentene, følte seg oversett av medelever og lærer, og at det var et dårlig miljø i klassen. Det virket også som at organiseringen av kroppsøvingen og aktivitetene var tilpasset slik at guttene hadde det bra i timene, sammen med jentene. Miljøet var de også svært fornøyd med, og det virket gjennom intervjuene som om det var et inkluderende miljø i begge klassene. Guttene var også positive til det meste, noe som kan komme av hvordan de er som personer selv. Men noen av dem kunne gjerne ha tenkt seg at klassen hadde bestått av flere gutter, da de savnet mer trykk og innsats i enkelte aktiviteter.

Funnene i denne studien vil være et bidrag for forskning gjort på gutter som går i klasser med overvekt av jenter. Å sette mer fokus på disse guttene mener jeg er viktig, spesielt etter funnene i Lagestad og Welde, for å finne ut hva som kan være årsak til deres resultat. Studien min kan også være til hjelp for andre skoler, ved å se på hva objektenes skole gjør for å få elevene til å trives så godt. Etter funn i denne studien der guttene trives og funn i Lagestad og Welde (upublisert) sin studie, der guttene har mye fravær, kan det da være lurt også å se på andre skoler for å finne ut om denne trenden i Lagestad og Weldes (upublisert) studie gjelder andre plasser. Da min studie kun går på syv gutter fra to klasser, kan man ikke si at resultatene i denne studien vil være gjeldende for alle andre skoler. Derfor kan det være aktuelt å forske mer, ved å gjennomføre en lignende studie også på andre skoler, og i andre deler av landet. Dette for å se om det er sammenheng mellom mine funn på og funn på andre skoler. Annen videre forskning kan være å se på hvordan kroppsøvingen gjennomføres i lignende klasser, fra skole til skole, og se om det har noen sammenheng med opplevelse, deltakelse og trivsel blant guttene i jentedominerte klasser. Det hadde også vært spennende å sammenligne gutter i jentedominerte og ikke-jentedominerte yrkesfagklasser, i forhold til trivsel, opplevelse og deltakelse.

6.0 Litteraturliste

- Barland, M. (2014). *Fravær i kroppsøving ved et yrkesfaglig utdanningsprogram i videregående skole: Fravær blant gutter ved utdanningsprogram for bygg og anleggsteknikk med hovedfokus på årsaker og erfaringer som ligger til grunn.* (Bacheloroppgave ved Høgskolen i Nord-Trøndelag).
Levanger: M. Barland
- Black, S. E., Devereux, P. J. og Salvanes, K. G. (mai, 2010) Under Pressure? The Effect of Peers on Outcomes of Young Adult, *Journal of Labor Economics*, Vol. 31, No. 1
- Bourdieu, P. (1996). *Symbolsk Makt.* Oslo: Pax Forlag
- Bourdieu, P. (2000). *Den maskuline dominans.* Oslo: Pax Forlag
- Brankovic, R. (2013). *Gutters kroppsilde og trivsel og betydningen for deltakelse og aktivitetsnivå i kroppsøving på videregående skole.* (Bacheloroppgave ved Høgskolen i Hedmark). Elverum: R. Brankovic
- Bø, O. (1995). *FOU-metodikk.* Oslo: Tano Aschehoug
- Furuly, C. D. (2013). «Æ like gym»: en kvalitativ studie av ungdomsskolejentes opplevelser av disiplinering, overvåkning og kontroll i kroppsøvingstimene. (Materoppgave, NTNU Trondheim).
Trondheim: C. D. Furuly
- Gibbons, S. L. og Humbert, L. (2008). What are middle-school girls looking for in physical education? *Canadian Journal of Education*, 31, 1: 167-186
- Griffin, P. (1984). Girls' participation patterns in a middle school team sports unit. *Journal of teaching in physical education*, 4, 30-38
- Hansen, K. (2005). *"Bare når jeg må": Om jenter i ungdomsskolen og daglig fysisk aktivitet.* Bodø: Nordland Fylkeskommune. Høgskolen i Nesna
- Holm, E. J. (2005). *Fysisk skole – aktiv læring. Jessheim: Kommunalt Foreldreutvalg i Ullensaker.*
- Holstad, H. (2012). *Fråfall i kroppsøving, motivasjon og motivasjonelt klima.* (Masteroppgave ved Høgskolen i Nord-Trøndelag). Levanger: H. Holstad
- Johansen, V. & Andrews, T. (2005). Gym er det faget jeg hater mest. *Norsk Pedagogisk tidsskrift*, 4, 303-315.

Johnsen, W. (2014). *Formelle og uformelle faktorer som påvirker jenters selvoppfatning, atferd og deltagelse i kroppsøving i videregående skole*. (Masteroppgave ved Høgskolen i Nord-Trøndelag).

Levanger: W. Johnsen

Jonskås (2010). *En kunnskapsoversikt over FOU-arbeid innen kroppsøvingfaget i Norge fra januar 1978 – desember 2010*. Oslo: Norges idrettshøgskole

Klomsten, A. T. (2013). Hvordan organiseres kroppsøvingfaget i norske skoler:

Kjønnsblandet eller kjønnsdelt? *Tidsskriftet FoU i praksis*, 7(3), 59-82

Lagestad, P. (2011). *Fysisk styrke eller bare prat: Om kjønn, fysisk trening og ordenstjeneste i politiet*. (Doktorgradsoppgave, Norges Idrettshøgskole). Oslo: P. Lagestad

Lagestad, P. og Welde, B. (upublisert). *Absentee rates in physical education at high schools: What has gender got to do with it?* In review

Moe, O. E. H. (2013). *Læringsutbytte i kroppsøving*. (Bacheloroppgave ved Høgskolen i Hedmark).

Elverum: O. E. H. Moe

Ringdal, K. (2012). *Enhet og Mangfold: Samfunnsvitenskapelig forskning og kvantitativ metode, 3. utgave*. Bergen: Fagbokforlaget

Strandmyr, A.(2013). *Frafall i kroppsøvingfaget: En kvalitativ analyse av 6 jenters erfaringer med frafall i kroppsøvingfaget på yrkesfaglige studieretninger, med fokus på hva jentene oppgir som grunner til frafallet*. (Masteroppgave ved Universitetet i Agder). Kristiansand: A. Strandmyr

Wabakken, T. V. (2010). *Et følelsesladet valg: om prosesser og mekanismer bak ikke- deltakelse i kroppsøving, dusj- og garderobeforhold*. (Masteroppgave ved Høgskolen i Telemark). Bø: T. V.

Wabakken

Vedlegg

Vedlegg 1

Intervjuguide - «Hvordan opplever gutter å delta i kroppsøving hvor det er et flertall av jenter?»

Formål: Jeg holder på med en undersøkelse for å finne ut hvordan det er å være gutt i en klasse hvor flertallet er jenter, og hvilke erfaringer du som gutt har med det. For å finne ut av dette har jeg valgt å intervju en del elever, deriblant deg. Jeg gjør dette fordi jeg synes det er et spennende område å få mer kunnskap om.

Gjennomføring: Er det greit at jeg tar intervjuet opp på lydbånd slik at jeg ikke trenger å skrive ned det du sier?

Anonymitet: Du er helt anonym i denne undersøkelsen, og ingenting av det du sier skal kunne spores til hvem du er. Læreren vil heller ikke få vite hva du har svart eller om dine svar er med i denne oppgaven. Du kan når som helst trekke deg fra studien uten at det vil få konsekvenser for deg.

Har du spørsmål før vi starter?

Forhold til kroppsøving og deltakelse

Hvilket forhold har du til kroppsøvingsfaget?

Hvordan er din deltakelse i kroppsøvingsfaget?

- Har det alltid vært slik?

Erfaringer med kroppsøving

Hvordan opplever/erfarer du kroppsøvingsfaget?

- Gode eller dårlige erfaringer?

Organisering

Hvilke arbeidsmåter blir brukt i kroppsøvingstimene?

- Alene, grupper, alle sammen felles?

Hvordan blir kroppsøvingstimene organisert?

- Gutter og jenter sammen
- Kjønnssdeling
- Nivådeling
- Ulike aktiviteter å velge mellom

De aktivitetene dere holder på med, føler du de er lagt opp slik at du synes det er gøy å være med?

- Hvilke typer aktiviteter holder dere på med? (typisk «gutteaktiviteter» eller «jenteaktiviteter»)
- Hadde du ønsket at det var andre aktiviteter?

Sosialisering

Hvordan opplever du det sosiale miljøet i kroppsøvingsklassen?

- Tror du klassesammensetningen har noe å si? På hvilken måte?

Tenker du over at det er mange fler jenter enn gutter i kroppsøvingsklassen din?

- Hvis ja: Synes du det påvirker deltakelsen og innsatsen din i timene?
- Hvis nei: om du tenker deg om, tror du det kan ha noe å si om hvordan du deltar i timene (innsats, motivasjon og deltakelse?)

Hvordan opplever du å ha kroppsøving i en klasse der flertallet er jenter?

- Føler du deg fysisk overlegen?
- Tror du at du ville opplevd det annerledes i en klasse hvor det ikke var så mange jenter?
- Påvirker dette deg på noen måte i forhold til innsats, mestring, glede, å bli sett etc.?

SLÅ AV BÅNDOPPTAKET.

Takk for intervjuet.

Til informanten: Hvis du er interessert i resultatet av bacheloroppgaven, kan jeg sende deg oppgaven når den er ferdig til våren.

Når jeg har skrevet om lydopptaket til tekst, kan du få se i gjennom teksten om du ønsker, før det brukes i oppgaven.

Informasjonsskriv om deltakelse i forskningsprosjektet

”Hvordan opplever gutter å delta i kroppsøving hvor det er et flertall av jenter?”

Bakgrunn og formål

Studien er en intervjuundersøkelse blant gutter i kroppsøvingsklasser der det er flertall av jenter. Formålet er å finne ut mer om hvordan det er å være gutt i en klasse med flere jenter enn gutter, i forhold til både trivsel, deltakelse, innsats etc. og hvilke erfaringer du som gutt har med det. Bakgrunnen for studien er at jeg synes det er et spennende område å få mer kunnskap om med tanke på min eventuelle framtid som kroppsøvingslærer.

Hva innebærer deltakelse i studien?

Undersøkelsen innebærer å delta i individuelt intervju, som vil bli tatt opp på digital lydfil. I etterkant vil intervjuet bli skrevet til tekst og bearbeidet av meg. Tidspunkt for intervjuet vil være i mars/april 2015. Tema for intervjuet vil være opplevelser og erfaringer med kroppsøvingfaget, der jeg vil gå inn på det sosiale forholdet i kroppsøvingen, organisering og tanker rundt kroppsøving.

Hva skjer med informasjonen om deg?

Alle personopplysninger vil bli behandlet konfidensielt, og alle data vil bli anonymisert ved prosjektslutt. Ingen vil kunne gjenkjennes i oppgaven. Bare jeg og veilederen min vil ha tilgang til dataene.

Prosjektet skal etter planen avsluttes 12.06.2015

Frivillig deltakelse

Det er frivillig å delta i studien, og du kan når som helst trekke ditt samtykke uten å oppgi noen grunn. Dersom du trekker deg, vil alle opplysninger om deg bli anonymisert.

Min veileder på bacheloroppgaven er Pål Lagestad (Pal.Lagestad@hint.no).

Studien er meldt til Personvernombudet for forskning, Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS.

Med vennlig hilsen Stine Marie F. Ekker

Samtykke til deltakelse i studien

Jeg gir med dette mitt samtykke til å delta i studien «**Hvordan opplever gutter å delta i kroppsøving hvor det er et flertall av jenter?**»

Jeg har mottatt informasjon om studien, og er villig til å delta

-----

(Signert av prosjektdeltaker, dato)